

Lausunto koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkäripalveluista Kankaanpäässä

SIVL 14.10.2025 § 91
406/12.00.02/2022

Valmistelija

Fabig Mari

Terveystenhuoltolain (1326/2010) mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä opiskeluhuoltopalvelut alueellaan sijaitsevien koulujen ja oppilaitosten oppilaille ja opiskelijoille heidän kotikunnastaan riippumatta. Opiskeluhuoltopalveluilla tarkoitetaan koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, psykologipalveluja sekä kuraattoripalveluja. Satakunnan hyvinvointialue vastaa opiskeluhuoltopalveluiden järjestämisestä Kankaanpään kaupungin kouluissa ja lukioissa sekä muissa paikkakunnalla sijaitsevilla toisen asteen oppilaitoksissa.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat tehtävät on lueteltu terveydenhuoltolaissa ja asetuksessa neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. Opiskeluhuollon palvelut on lain mukaan järjestettävä ensisijaisesti oppilaitosten tiloissa. Opiskelijoiden terveyttä edistävän ja sairauksia ehkäisevän toiminnan sekä terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus, jonka on edistettävä opiskelijan terveyttä, hyvinvointia ja opiskelukykyä

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkäri toimii lääketieteellisenä asiantuntijana koulussa ja oppilaitoksessa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan lääkäri työskentelee terveydenhoitajan työparina ja lääkärin tulee olla konsultoitavissa myös silloin, kun ei ole koulussa tai oppilaitoksessa paikalla. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin tehtävät liittyvät koulu- ja oppilaitosyhteisöön ja ympäristöön, yksittäiseen oppilaaseen tai opiskelijaan ja perheeseen sekä monialaiseen yhteistyöhön. Satakunnan hyvinvointialueen alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelmaluonnoksenkin mukaan lääkärisuositus perusasteella on 2100 oppilasta /lääkäri ja toisella asteella 1800 opiskelijaa /lääkäri. Kankaanpäässä koululääkäripalvelua on syksyllä 2025 perusopetuksessa tarjolla päivä viikossa (oppilaita n. 1250) ja toisella asteella ainoastaan konsultaatio- ja soittoaikoja etäpaveluna (opiskelijoita yhteensä noin 850).

Kankaanpään kaupungin alueella sijaitsevilla kouluissa ja oppilaitoksissa opiskelee yhteensä yli 2000 lasta ja nuorta. Hyvinvointialueen aikana koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkäriresurssi on ollut toistuvasti riittämätön ja erityisesti opiskeluterveydenhuollossa tilannetta on pahentanut lääkäreiden jatkuva vaihtuvuus. Tilanne on aiheuttanut merkittävää haittaa opiskelijoille ja viivästyttänyt nuorten hoitoon pääsyä, kun esimerkiksi muiden opiskeluhuollon työntekijöiden matalan kynnyksen tuen osoittauduttua riittämättömäksi ei ole ollut lääkäreitä kirjoittamaan lähetettä jatkohoitoon. Tutkimusten mukaan (mm. Alho ym. 2024) nuorten mielenterveysongelmat kuitenkin leviävät esimerkiksi koululuokissa. Matalan kynnyksen mielenterveyshaasteita on pyritty ratkaisemaan lisäämällä psykiatristen sairaanhoitajien resurssia kouluille. Kuitenkin kierteen katkaisemiseksi osa nuorista tarvitsee vahvempaa tukea ja huonosti voivien nuorten sujuva hoitopääsy on ensisijaisen tärkeää ja vahvistaa koko kouluyhteisön hyvinvointia. Lääkärien jatkuvan vaihtuvuuden vuoksi hoidon jatkuvuuden varmistaminen on kokonaan terveydenhoitajien vastuulla, mikä luonnollisesti kuormittaa

terveydenhoitajia huomattavan paljon. Lisäksi kouluilta saadun tiedon mukaan osa lakisääteisistä terveystarkastuksista jää lääkärivajeen takia vuosittain tekemättä.

Alle 23-vuotiaiden tulisi lain mukaan päästä hoitoon 14 vrk:n sisällä, jos hoitoon hakeutumisen syynä on sairastuminen, vamma, pitkäaikaissairauden vaikeutuminen, uusien oireiden esilletulo tai toimintakyvyn aleneminen. Pohjois-Satakunnan alueella hoitotakuu ylittyy jopa hyvinvointialueen oman seurannan mukaan yli 60 %:ssa tapauksista. Raportointitietoa tarkastellessa on huomioitava, että siltä osin, kuin opiskeluterveydenhuollossa on lääkäripalvelua ollut saatavilla, se on toteutettu muiden sektorien lääkärin toimesta. Tämä heikentää raportointitiedon laatua, koska osa kirjauksista on tehty väärällä roolilla. Lisäksi kaikkiin kiireettömiin käynteihin ei tehdä hoidon tarpeen arviointia, ja on todennäköistä, että hoitotakuun ylittymä on huomattavasti raportoituakin suurempi.

Syyslukukaudella 2025 opiskeluterveydenhuollossa on ollut käytössä ainoastaan etälääkäripalveluina konsultaatio- ja soittoaikoja, mikä ei vastaa palvelutarpeeseen. Tilanne on alueen nuorten kannalta kestävä ja epäoikeudenmukainen suhteessa Satakunnan hyvinvointialueen muiden alueiden nuoriin.

Yritysvaikutukset	Päätöksellä ei suoria yritysvaikutuksia, mutta nuorten terveydellä on merkitystä työkyvylle ja sen kautta yrityksille.
Esittelijä	Sivistysjohtaja Kiviniemi Heikki
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta esittää, että Kankaanpään kaupunki edellyttää Satakunnan hyvinvointialueen ryhtyvän välittömiin toimiin lääkärivajeen paikkaamiseksi ja lakisääteisten velvoitteiden täyttämiseksi.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.
Täytäntöönpano	kaupunginhallitus
Lisätietoja antaa	Heikki Kiviniemi puh. 044 5772 441, Mari Fabig puh. 044 5775 280
